

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Obor řízení

Uchazeč

Pracoviště uchazeče, instituce

Habilitační práce

Oponent

Pracoviště oponenta, instituce

Pedagogická

Speciální pedagogika

Mgr. Pavel BENEŠ, Ph.D.

katedra optometrie a ortoptiky Lékařské fakulty MU

Zraková postižení – behaviorální přístupy při edukaci s pomůckami

doc. PaedDr. Jana LOPÚCHOVÁ, PhD.

Katedra speciálnej pedagogiky Pedagogické fakulty
Univerzity Komenského v Bratislave

Aktuálnosť námetu

Predkladaná habilitačná práca Mgr. Pavla Beneše, Ph.D. je spracovaná na 115 stranách, ktoré dopĺňajú dve prílohy, zoznam použitej literatúry, zoznam skratiek, obrázkov, grafov tabuliek a internetových zdrojov. Zoznam bibliografických odkazov obsahuje vyše 40 relevantných vedeckých a odborných publikácií. Riešená téma je najmä v súčasnosti vysoko aktuálna, kdeže jednotlivcov s rôznymi poruchami zraku pribúda (najmä v seniorskom veku) a je potrebné riešiť nielen ich korekciu, ale najmä edukáciu pre efektívny zácvičenie a využívanie korekčných (resp. kompenzačných/rehabilitačných) pomôcok.

V teoretickej časti práce sa autor venuje viacerým oblastiam, napr. inklúzii a inkluzívnemu vzdelávaniu, rozoberá problematiku aplikovanej behaviorálnej analýzy a jej uplatnenie v špeciálnej pedagogike, deskribuje najčastejšie poruchy zraku a zrkového systému. Podrobnejšie popisuje optické pomôcky pre osoby so zrkovým postihnutím, čím uzatvára teoretickú bázu ako podklad pre svoj výskum.

V kapitole o špeciálnej pedagogike a špeciálnej andragogike ponúka autor základný prehľad jednotlivých špeciálnopedagogických disciplín. Mám za to, že vhodnejšie by bolo možno venovať sa skôr deskripcii špecifik jednotlivcov so špeciálnymi edukačnými potrebami – ich charakteristikám napr. vo vzťahu k postihnutiu, ku vzdelávaniu, k inklúzii, ku korekcii a pod.

Pri ostatných kapitolách trochu postrádam tzv. autorské vstupy a vlastné postrehy autora ako aj informácie sumarizujúce popisovanú problematiku, najmä v závere kapitol; a tiež vzájomné prepojenia jednotlivých kapitol – teda to, aký majú súvis s riešenou problematikou.

Ak by sa autor v budúcnosti zaoberal danou problematikou podrobnejšie, odporúčam jednotlivé kapitoly rozpracovať detailnejšie, s akcentom na kauzalitu a prepojenia jednotlivých poznatkov, vyvarovať sa redundantných údajov a hĺbkovo rozpracovať nosné časti práce.

Prístup k riešeniu

Aj napriek menším nepresnostiam v teoretickej časti práce je problematika, ktorú autor rieši, svojím námetom inovátorská. Autor sa v nej venuje problémom presahujúcim hranice jednotlivých vedných odborov, najmä však špeciálnej pedagogiky.

Náročnosť práce teda spočíva ani nie tak v jej obsahovom spracovaní, ako v spracovaní procesuálnej stránky uplatnenia spôsobov ABA u ZP a v posudzovaní časových úsekov nácviku používania jednotlivých korekčných a rehabilitačných pomôcok s využitím metódy ABA za rešpektovania špecifik zainteresovaných jednotlivcov.

Použitá metodológia

Charakter predkladanej habilitačnej práce je teoreticko-empirický, čo korešponduje aj s jej obsahom. Empirická časť je spracovaná prehľadne, metodologicky zodpovedá úrovni habilitačnej práce. Autor využíva dostupný metodologický aparát a postupy ukotvené v tejto vednej oblasti. Charakter výskumu v habilitačnej práci je kvantitatívny, čo pri využití zvolených metodologických postupov prispieva k validite a reliabilite získaných výsledkov.

Výskumné postupy využívané v autorovej empirickej činnosti zodpovedajú štandardom súčasnej metodológie. Tieto autor používa korektne, vysvetľuje úskalia jednotlivých postupov ako aj faktory pôsobiace na výskumnú činnosť a najmä na výsledky výskumu. Snáď by bolo vhodné ešte pre úplnosť doplniť dizajn výskumu, jeho konkrétnejšie časové rozloženie, ako aj presnejšiu deskripciu realizácie výskumu.

Kvalita a správnosť dosiahnutých výsledkov

Výsledky získané výskumnou činnosťou autora sú adekvátne zvoleným metódam výskumu a empirickým postupom. Sú využiteľné najmä v praxi, a to hlavne pri procesoch zavádzania novej korekčnej/rehabilitačnej pomôcky do užívania a pri efektívizácii nácviku používania samotnej pomôcky.

Pôvodnosť dosiahnutých výsledkov

Výsledky výskumu, ktoré sú prezentované v habilitačnej práci sú svojim charakterom autorské, pôvodné, nejde o žiadny kompilát. Predpokladám, že ide o výsledok autorovho osobného zainteresovania sa v tejto pracovnej oblasti.

Uplatniteľnosť výsledkov pre rozvoj odboru a ďalšie výskumné bádanie

Výsledky základného výskumu deskribované v práci sú uplatniteľné vo viacerých oblastiach. Primárne zrejme najmä v optometrii/ortoptike, sekundárne pri práci s jednotlivcami so zrakovým postihnutím, ale aj s ďalšími druhmi postihnutia. Význam zhliadam najmä v spôsobe edukácie pre používanie optických/korekčných pomôcok prostredníctvom metódy ABA, ktorý je inovátorský a posúva hranice špeciálnopedagogickej činnosti u jednotlivcov s poruchami zraku.

Uplatniteľnosť výsledkov v praxi

Výsledky výskumu sú uplatniteľné nielen v špeciálnopedagogickej praxi, ale ich presah zaznamenávame aj v oblasti optometrie/ortoptiky.

Formálna úprava a jazyková úroveň práce

Po formálnej stránke práca zodpovedá predpísaným štandardom a vizuálne je vhodne spracovaná, doplnená tabuľkami, grafmi a obrázkami, ktoré jej dodávajú jasnosť a prehľadnosť. Konceptne je práca spracovaná logicky, autor v práci používa vedecký jazyk korešpondujúci so súčasnou úrovňou vedeckej bázy v odbore špeciálna pedagogika v súčinnosti s jej aktuálnou a platnou terminológiou. Práca vyplňa tzv. medziodborový deficit a poukazuje na možnosti využitia techník ABA aj u jednotlivcov s poruchami zraku.

Otázky oponenta k obhajobe habilitačnej práce

1. V čom vidíte *riziká* a v čom vidíte *prínos* využívania techník ABA u jednotlivcov so zrakovým postihnutím (aj vo vzťahu k zácvičku práce s korekčnými/rehabilitačnými pomôckami)?
2. V ktorých *oblastiach rozvoja* jednotlivca so zrakovým postihnutím môžeme využiť techniky ABA a ako môžu byť tieto oblasti v konečnom dôsledku ovplyvnené ich využitím?
3. V čom vidíte prínos výsledkov Vašej empirickej činnosti v nadväznosti na vedný odbor špeciálna pedagogika?
4. Aké odporúčania navrhujete pre podporu multidisciplinárneho prepojenia jednotlivých vedných odborov, do ktorých riešená problematika patrí?

Záver

Habilitačná práca Pavla Beneše *Zraková postihnutí – behaviorální přístupy při edukaci s pomůckami* **spĺňa** požiadavky štandardne kladené na habilitačnú prácu v odbore Špeciálna pedagogika.

V Bratislave dňa 25.11.2018

.....
podpis